

Vse hvali Boga.

Vse hvali Bogá
Tjá gor do nebá.
Cvetice dehteče
In ptice leteče,
Kar ume in zná
Vse hvali Bogá.

Vse hvali Bogá
Tjá gor do nebá.
V vodi — v prirodi
V zemlji — povsodi,
Kar giblje — šumljá
Vse hvali Bogá.

Vse hvali Bogá
Tjá gor do nebá,
Kar skače in plazi,
Kar šviga in lazi
Vsak dan in vselej
Brez konca naprej.

Vse hvali Bogá
Tjá gor do nebá.
Od zôre do mraka
Části ga stvar vsaka;
Le človek bi ne,
Ki pametèn je?

Otroci, še vi
Hvalíte ga vsi!
Ročice skleníte,
Pobožno molíte.
Enkrat vas za-tó
Vzprejel bo v nebó!

Al. K. Sežán - ov.

Sv. Alojzij, varuh mladine.

epo, prelepo svečanost ste letos slavili, otroci ljubi, a ne samó vi, ki živite po slovenskej zemlji, imeli ste lep praznik v 21. dan pretečenega meseca, v dan vašega váruha sv. Alojzija; ta praznik so imeli vsi pravi častilci sv. Alojzija, po vsem krščanskem svetu. Malo ne po vseh listih je bilo čitati, s kakim veseljem in navdušenostjo se pripravlja posebno šolska mladina k tej redkej slavnosti, ki se je vršila v tristoletno slavo blažene smrti angeljskega mladeniča, sv. Alojzija. Nu ta lepa svečanost, ki je izvestno ne bode nikdar pozabili, minula je, a vam ostane ves čas vašega življenja v prijetnem spominu, da ste jo tako lepo zvršili. In kaj bi vam ne? Saj ste toliko lepega in spodbudnega brali o sv. Alojziji, bili pri izpovedi in sv. obhajilu in vse to v čast svetemu Alojziju, ki je varuh vaše nedolžnosti in svete čistosti. Da-si ste vže toliko lepega slišali in čitali o sv. Alojziji, vender ne bode odveč, ako vam tudi

„Vrtec“ po minulej slavnosti pové nekoliko o njem, in to vže zaradi tega, da vam še bolje ostane v spominu tristoletnica blažene smrti tega svetnika, ki je tako pobožno in sveto živel ves čas svojega mladega življenja, da je šel čist in nedolžen kakor angel v nebesa. Poslušajte tedaj!

Sv. Alojzij Gonzaga, dika in ponos svojim starišem, zagledal je luč svetá dne 9. marca 1568. leta v gradu Castiglione (čitaj: Kastiljonu) v Lombardiji na Laškem. Oče Ferdinand mu je bil mejni grof kastiljonski in knez rimskega cesarstva; mati Marta Tana Santena pa je bila piemonteška plemenitnica in dvorna gospa španske kraljice Izabele.

Ko je Alojzij zagledal luč svetá — bilo je to na torek okolo šeste ure zvečer — prekrižala ga je njegova pobožna mati z znamenjem sv. križa in mu dala svoj blagoslov. Otrok je ležal po porodu celo uro tako mirno in nepre-

mično,
da se
ni vedelo, ali
je živ ali
mrtev. Ko se
je prebudil
iz težkega
spanja, zajo-
kal je malo,
ali kmalu se
je umiril in
ni jokal več,
kakor jokajo
navadno
mali otroci.
To je bilo
znamenje
njegove bo-
doče krot-
kosti in pri-
rojene mu
pohlevnosti.

Pri sv.
krstu v dan
20. aprila
istega leta —
bilo je tudi
na torek —

katerej je bil krščen sv. Alojzij. Zapisano pa je še nekaj v tej knjigi o sv. Alojziju, kar je vredno, da se opomne. Da-si so vsi drugi otroci one dôbe upisani na enak način v krstno knjigo, samó pri Alojziju — bodi si iz spoštovanja do njegove osebe, ali pa po posebnem božjem navdihnjenju — pridejane so ob Alojzijevev imenu nekatere latinske besede, ki jih ni najti pri nobenem drugem otroku pa tudi pri njegovih bratih ne. Zapisano stoji tako-le: „Da bi bil srečen in ljub Bogu Predobremu, Bogu Velikemu in bi živel ljudem na veke!“ Nu kako lepo se je izpolnila ta želja na tem presrečnem detetu!

Alojzij stori oblubi vedne čistosti.

dali so de-
tetu ime
Alojzij. Tako
je bilo ime
tudi očetu
mejnega
grofa Ferdi-
nanda. Krst-
ni kum mu
je bil Viljem,
vojvoda
mantovski.
Ta pošlje v
Castiglione
Prospera
Gonzago,
svojega in
Ferdinando-
vega brata,
dabi v njego-
vem imenu
opravi posel
krstnega
kuma. Tako
stoji zapisa-
no v krstnej
knjigi one
cerkve, v

S koliko skrbjó in ljubeznijo so vzrejali sv. Alojzija za njegove mladosti, to si lahko mislimo, ako vzamemo na um, da je imel Alojzij kot prvorojenec vse dedne pravice ne samó svojega očeta, marveč tudi dveh svojih strijcev, Alfonza in Orazija. Ker Orazij ni imel otrok, a Alfonz je imel samó jedno hčerko, morala bi po postavi po njiju smrti vsa njiju posestva pripasti našemu Alojziju. Njegova pobožna mati, grofinja Marta Tana, želela je, da se njen sinček Alojzij vže od mladih nog priuči bogoljubnosti in strahú božjega, zato ga je pa ona sama, ko je začel Alojzij prve besede izgovarjati, učila prekrižati se, izgovarjati presveti imeni „Jezus in Marija“ in moliti „Oče naš,“ „Češčeno Marijo“ in mnogo drugih lepih molitvic. Pobožna mati je zahtevala, da to storé tudi vsi drugi, ki so detetu stregli ali pa bili v njegovej družbi. In tako je rastel mali Alojzij v modrosti in starosti pri Bogu in pri ljudeh, prav po vzgledu božjega deteta Jezuščka. Gospé, ki so takrat stregle grofinji in malemu Alojziju, pripovedovale so, da so vže pri detetu Alojziju zapazile strah božji in zeló veliko pobožnost. Posebno dve reči se pripovedujejo iz njegovega detinstva: Prvič, da je bil mali Alojzij zeló usmiljen do ubožcev ter ni nikoli nobena sirota šla od njega, da bi jej ne bil dal kakega darú; drugič, da je mnogo in pristréno molil, kar je najlepša hvala za mladost; saj je pobožna molitev mleko, s katerim se hrani nedolžnost. Večkrat so našli dete Alojzija, kako je v kakem skritem kotiči klečal in goreče molil. Temu so se potem vsi čudili in rekli: to dete bode velik svetnik. Pripoveduje se tudi, da vsi óni, ki so vzeli dete Alojzija v naročje, občutili so, kako se jim srce užiga k bogoljubnosti in zazdelo se jim je, kakor da bi imeli angela z nebes v svojih rokah. Tako je Alojzij vže v zgodnej mladosti rastel v krilu svetosti in prave pobožnosti.

Vse to je gledala njegova mati z velikim veseljem ter želela in upala, da postane njen sinček mašnik, ki bode Bogu opravljal sveto daritev. Tudi očeta je ta zgodnja pobožnost Alojzijevega zeló veselila; ali on je imel ž njim drugačne namene kakor mati. Oče, ki je bil sam hraber vojak, želel je, da bi bil tudi njegov prvorojenec njemu jednak, češ, vojaški stan je najslavnejši stan, v katerem jedino si more človek priboriti venec časti in slave. Da bi Alojzij dobil veselje do vojaškega stanu, kupoval mu je oče mnogovrstnih igrač, kakor so: vojaška oprava, vojaško orožje, topovi i. t. d. Pripovedoval mu je tudi povesti o slavnih junakih, ki so se v bojih za domovino hrabro vojskovali ter si pridobili veliko časti in slave. Kot štiriletnega dečka vzel ga je oče tudi s sebjó v trdnjavo Kazalsko na reki Padu, kder je ostal Alojzij šest mesecev. Ali človek obrača, Bog pa obrne. Alojzija je posebno veselilo gledati, kako streljajo topničarji. Nekega dne je hotel tudi on poskusiti, kako se izstrelí top. Vzame torej skrivaj nekoliko smodnika ter nabaše ž njim majhen top, katerega izstrelí. V tem pa je bil tako neroden, da bi ga bil top, ki je izstreljen odletel nazaj, skoraj pobil. Ta nesreča ga je tako presunila, da se mu je odsih dob popolnoma ohladila želja po vojaškem stanu, vzlasti ko je prišedši domóv še celó ponavljal one nespodobnosti, ki jih je slišal pri vojakih, in je bil zaradi tega posvarén od svojega odgojitelja. To se zna, da Alojzij ni vedel, kaj pomenijo nespodobne besede, ki jih je slišal pri vojakih, dokler mu ni tega povedal njegov odgojitelj in ga ostro zavrnil. Prestrašen, da je bil v smrtni nevarnosti, da je Boga razžalil, preliwa zdaj britke solzé in obljubi resnično popoljšanje. Da-si zgoraj omenjeni pregrešek ni bil zanj noben smrtni greh, ker

je bil še premlad ter ni mogel razumeti, kaj govori, vendar se je Alojzij zaradi tega malega pregreška pokoraval vse svoje življenje.

Ko je moral oče Ferdinand leta 1573. odpotovati preko morja v Tunis, pošlje Alojzija domov k njegovej pobožnej materi. V tem času sta mati in odgojitelj z združeno močjo budila v mladem dečkovem srci strah božji in zasajala v nje kalí vseh lepih čednostij. Po končanej vojski se Ferdinand vrne domov ali kako se začudi, ko vidi sina Alojzija vsega izpremenenega. Zatorej popusti oče misel izvežbati svojega prvorojenca za vojaški stan ter se tolaži s tem, da bode Alojzij po njegovej smrti dober in usmiljen gospodar svojim podložnikom. Ali tudi tù se je varal njegov oče, ker je Alojzij vže davno bil sklenil, zavoljo Boga se odpovedati vsemu posvetnemu.

Alojzij prejme prvo sv. obhajilo.

Izpolnivši sedmo leto svoje dōbe (to je v ónej starosti, ko otroci navadno prihajajo k pameti in sposobnosti, da ločijo, kaj je dobro kaj slabo) obrnil se je Alojzij z vso dušo in srcem k Bogu ter se vsega žrtoval in posvetil božjemu Veličastvu; to dōbo je Alojzij pozneje večkrat sam imenoval čas svojega izpreobrnjenja. V tem času je začel moliti dnevne molitve v čast Materi Božjej, sedem spokornih psalmov in mnogo drugih molitev, katere je vestno opravljal vsak dan in jih ni opustil niti v najhujšej bolezni. Njegova ljubezen do prečiste Device Marije je bila tako velika, da je po cele ure klečal in molil pred njeno podobo. Posebno slovesna je bila ona ura v njegovem življenji, ko je kot devetletni mladenič, razprostrt pred obličjem nebeške Kraljice, storil obljubo vedne čistosti. In to obljubo je tako natanko spolnoval, da se vse svoje žive dni ni pregrešil zoper čistost ne

s pogledom, ne z besedo, ne z dejanjem. Čist je bil kakor angel in vender je bila njegova spokornost tako velika, da se je on sam prišteval k največjim grešnikom. Ko je šel prvič k izpovedi, zgrudil se je nezvesten poleg izpovednice od prevelike žalosti, da je s svojimi otroškimi nedostatki žalil Boga. Po vzprejemu tega sv. zakramenta je rastel še bolj v pobožnosti in popolnosti svojega življenja.

Bilo mu je jedenajst let, da zapusti s svojim bratom Florenco, kder se je poučeval v raznih znanostih, in se vrne v Mantovo na dvor svojega strijca Viljema. Tu sklene kot prvorojenec kastiljonski odstopiti vse svoje dedne pravice bratu Rudolfu in se vsega posvetiti Bogu ter živeti skrit in ločen od posvetnega hruma, ki ovira pravo krepost.

V tej dōbi ga je obiskal Bog z boleznijo in oče ga pošlje domōv v Castiglione, kder je bil njegovemu zdravju milejši zrak. Tu živi Alojzij tiho in pobožno. Večkrat so ga videli služabniki, kako je ves zamaknen in utopljen v pregorečo molitev klečal pred podobo Križanega. Včasih je po vso noč prebděl v molitvi in premišljevanji ter se tako milo jokal, da deročih solz še ustaviti ni mogel.

Bil je dvanajst let star, ko pristopi prvič k mizi Gospodovej. Sv. Karol Boromej, nadškof milanski, pripotuje 1580. leta kot papežev poslanec v Brešijo (Brescia). Tu se seznani sveti škof z mladim Alojzijem ter ga poduči, kako naj se vredno pripravi za prvo sv. obhajilo, katero je potem kmalu prejel z neizrekljivo pobožnostjo iz škofovih rok. Od sih dob je sveti mladenec ves gorel v ljubezni do Jezusa v presvetem zakramentu. Vsako nedeljo in vsak praznik, včasih tudi med tednom je pristopil k mizi Gospodovej. Tri dni v tednu se je pripravljaj na vzprejem Zveličarja v svoje srce in tri dni po nedelji ga je hvalil za podeljeno mu dobroto.

Ni bil še dopolnil 13. leto svoje starosti, da je bil poslan na španski dvor, ki je takrat slovel po vsej Evropi. Dve leti je Alojzij prebival na španskem dvoru, kder so si nekateri mnogo prizadevali, da bi ga privadili dvorskega življenja. Tu je videl Alojzij vse, kar ima svet velikega, lepega in pogubljivega. Velika nevarnost je bila to za nedolžno mladeničevo srce. Pa vse zapeljive dvorske veselice niso premotile pobožnega Alojzija. Dvorne gospé se niso mogle dosti načuditi pobožnosti mladega svetnika, ter so pogostoma rekle, da se jim Alojzij zdi, kakor bi ne imel nobenega telesa. Alojzija vse to ni nič motilo. Pridno je zahajal v ondotne cerkve, postil se po trikrat na teden, o petkih užival le nekoliko kruha in bil prav zadovoljen s svojo pičlo hrano. Vse se je čudilo, da more Alojzij ob tako pičlej hrani živeti. Spal je na lesenej deski, katero si je skrivaj polagal v posteljo, da se je mogel po noči po večkrat prebuditi, ker o polnoči je navadno vstajal k molitvi in to še celō v najhujšej zimi. Dvorsko življenje Alojziju ni dopadalo in le po redovnem stanu so bile njegove goreče želje. Zatorej je vedno prosil Boga, da bi mu razodel svojo sveto voljo. Po primerjanji pravil različnih redovskih družb sklenil je stopiti v družbo Jezusovo. Ko gre vsled tega sklepa k sv. obhajilu, zazdelo se mu je, kakor da bi slišal glas iz nebes, ki mu pravi, da si je pravi red izbral. Ves vesel naznani to svojej materi, katera je to vest radostno vzprejela v prisrčno tolažilo, da bode vsaj jednega sina mogla Bogu darovati. Ko oče poizvé, kaj namerava Alojzij, zelō se razjezi in mu ostro zapové, da si naj te misli izbije iz glave.

Leta 1584. se vrne grof Ferdinand z vso svojo družino iz Spanije v Italijo nazaj. Tu mu je Alojzij zopet izrazil svojo željo, katero je podpirala tudi njegova pobožna mati. Ali oče Ferdinand se ne dá pregovoriti. Da bi si Alojzij izbil take misli iz glave, pošlje ga oče z bratom Rudolfom na razne italijanske gradove, koder so ga odvrčevali od njegove namere in mu obetali mnogo prijetnostij in veselja, ali vse te krasote neznanih mu krajev niso mogle izpremeniti mladega svetnika v njegovih mislih in željah.

Ko je nekega dne grof bolan ležal v svojej sobi in želel govoriti z Alojzijem, pošlje služabnika, da ga pokliče. Ali služabnik najde vrata zaprta. Pogleda skozi

majheno odprtino v vratih in vidi Alojzija, ko se kleče pred sv. razpelom biča po razgaljenem hrbtu. Ves ganen hiti to povedat svojemu gospodu. Ko grof to vidi, zaigrajo mu solze v očeh ter sklene uslišati Alojzijevo prošnjo. V dokaz svojega privoljenja piše sorodniku v Rim, da bi Akvaviva, general je-

vila. Ako ga je kdo opomnil njegovega plemenitega rodú, oblila ga je takój rudečica same sramežljivosti. Opravljal je najbolj priprosta dela po kuhinji in samostanu a najljubše opravilo mu je bilo, ako je hodil po rimskih ulicah z vrečo čez ramo in nabiral milostinje, ali pa, če je stregel bolnikom v bólnicah. Ta njegova velika ponižnost, združena s preiskreno pobožnostjo, pridobila mu je toliko ljubezen vseh njegovih redovnih bratov, da so ga imeli v zgled in posnemo.

Šest tednov po njegovem vstopu v redovski stan sporočili so mu smrt njegovega očeta. Žalostno mater je tolažil s tem, da je oče umrl kot kristjan.

Štirinajstletni Alojzij.

zuitov, vzprejel Alojzija v družbo Jezusovo, kar se je tudi zgodilo 21. novembra 1585. leta. Samôtna sobica, ki mu je bila odkazana, zdela se mu je rajsko prebivališče: „Tù je kraj mojega pokoja, tù hočem prebivati, ker ta kraj sem si izvolil sam!“

Čudovito natanko je izvrševal redovna prava-

Leta 1591. nastala je v Rimu vsled poprejšnje hude lakote silna kuga, ki je pomorila mnogo ljudij. Velik jok in stok je bil po vseh ulicah in hišah. Očetje jezuitje so napravili ob svojih troških bólnico za uboge in zapuščene bolnike, katerim so sami stregli. Tudi Alojzij je bil med strežniki, prevzevši najtežavnejša opravila. Kuga je bila vže več očetov jezuitov pomorila, naposled tudi Alojzij zbolí. V dan 3. marca istega leta legel je v posteljo. Bolezen je postajala vedno hujša in prevideli so ga s sv. zakramenti. Alojzij je sicer zopet okrevaj, ali neka počasna mrzlica ga je mučila cele tri mesece, dokler ni povžila njegovih telesnih močij do konca. Srce polno ljubezni in usta polna hvale do Boga preselil se je po pólunoči 21. junija 1591. leta v 24. letu svoje dóbe tja v presrečno večnost, kamor si je ves čas njegovega življenja želelo njegovo čisto srce.

Zaradi mnogih čudežev, ki so se godili na njegovo priprošnjo, razglasil ga je papež Benedikt XIII. dne 2. decembra 1726. leta slovesno za svetnika in izvolil kot angelskega mladeniča krščanskej mladini za váruha in vzgled nedolžnega in čistega življenja.

Sv. Alojzij se slika v redovnej obleki in v belem koretli z belo lilijo in križem v roki kot podoba devištva in zatajevanja.

Otroci, posnemajte življenje sv. Alojzija, katerega vam je mati katoliška cerkev dala za váruha in patrona. Kakor lepobela dehteča lilija, ki je posvečena sv. Alojziju, bodite tudi vi čisti in nedolžni, da bode tudi iz vas dehtela prijetna vonjava dobrote božje, krotkosti in pobožnosti, pa bodete tudi vi dosegli večno slavo in blaženost, kakor jo je dosegel vaš patron in váruh sv. Alojzij.

Materine solzé.

Mati dete je zibala,
Milo zraven se jokala,
Solze bíserne točila,
Zraven glásno govorila:

Dete ljubo, dete moje,
Ko v obličje gledam tvoje,
Srce moje ból razriva,
Sôlza mi okó zalíva.

Zdaj kot angelj tu počívaš,
Sladko spavaš — sladko snívaš,
Angeljček nedolžen ti si,
Brez pregrehe, brez skrbí si.

Nad tebój se zdaj radujem,
Ti prepevam, te pestujem,
Dan in noč zibélko gíbljem
V sladke sanje te zazíbljem.

Skrb s tebój — delo obílo, —
Kakšno bode li plačilo? —
Morda boš zato črez čase
Delalo mi sive lase. —

A. Pin.

